

DAVEK NA DODANO VREDNOST IN REŠEVANJE VPRAŠANJ POVEZANIH Z
TO DAVČNO OBLIKO

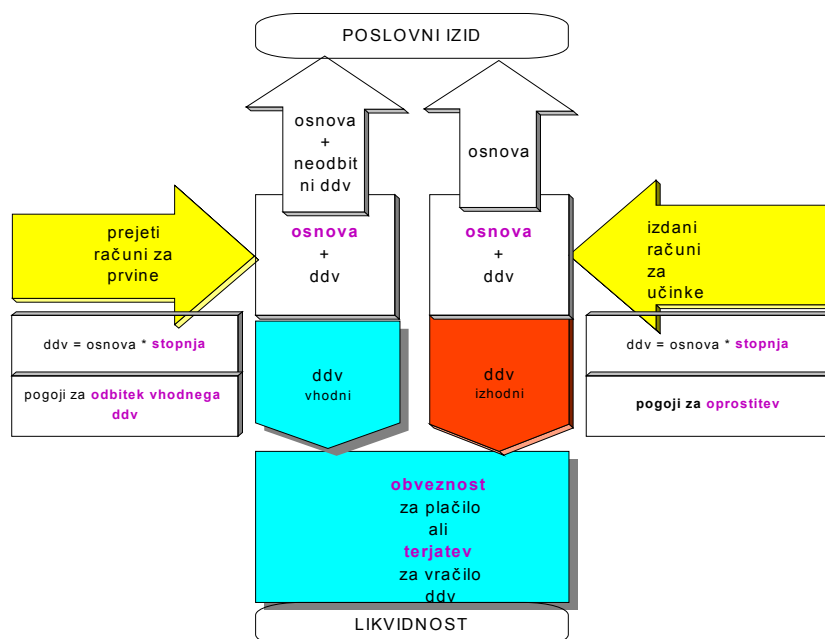
dr. Branko Mayr

V nadaljevanju prikazujemo splošni model, ki pomaga pri reševanju davčnih vprašanj. Tako bomo pri predstavitvi modela odgovorili na vprašanje vpliva davka na dodano vrednost na likvidnost in uspešnost poslovanja. Nato prikazujemo normativno ureditev davka na dodano vrednost – poenostavljena shema. Oboje omogoča oblikovanje odgovorov na vprašanja, kar smo prikazali v drugem delu tega prispevka.

1 Davek na dodano vrednost in uspešnost ter likvidnost podjetja

Davek na dodano vrednost je v Evropi prevladujoča oblika obdavčevanja prometa proizvodov in storitev. Navajajo se številne prednosti te davčne oblike pred drugimi oblikami obdavčevanja proizvodov in storitev (prihodkovna izdatnost, enostavnost, nezmožnost utajevanja davkov in tako naprej). V Sloveniji smo jo uzakonili z Zakonom o davkom na dodano vrednost, ki je bil objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije številka 89/1998. Davčna oblika se uporablja od 1.7.1999. Do danes je bila nekajkrat dopolnjena.

Kljub že šest letnemu obdobju uporabe davka na dodano vrednost so pogosta razmišljanja, da ta davčna oblika vpliva na uspešnost poslovanja in na likvidnost podjetja. Temu ni tako. To je lepo vidni v sliki 1.

Slika 1: Vpliv davka na dodano vrednost na uspešnost poslovanja in likvidnost podjetja

Davek na dodano vrednost načeloma ne vpliva na likvidnostni položaj davčnega zavezanca in uspešnost njegovega poslovanja. V sliki ena vidimo, da davčni zavezanec za namene davka na dodano vrednost kupuje prvine poslovnega procesa in prodaja učinke svojega poslovanja. Nekatere kupljene prvine so obdavčene z davkom na dodano vrednost (načeloma: delovna sredstva, predmeti dela in storitve). Z davkom na dodano vrednost so obdavčeni tudi učinki poslovanja. Dobavitelji prvin poslovnega procesa dobavljene prvine zaračunajo. V računu izkažejo davčno osnovo in davek na dodano vrednost, ki je osnova pomnožena z davčno stopnjo. Davki, ki so podjetju zaračunani so zanj vstopni (vhodni) davek na dodano vrednost. Zaračunani davek na dodano vrednost je sestavina obveznosti do dobavitelja in se plača dobavitelju v dogovorjenem plačilnem roku. Za zaračunani vhodni (vstopni) davek na dodano vrednost sme davčni zavezanec pod predpisanimi pogoji vzpostaviti terjatev do države. V primeru, če posamezen zaračunani davek na dodano vrednost ne izpolnjuje predpisanih pogojev za oblikovanje terjatve do države (za vštevanje v davke, ki se smejo odbiti od davčne obveznosti) se všteva v stroške in kasneje odhodke iz poslovanja. Podjetje prodaja svoje učinke (proizvode, storitve). Prodajno ceno poveča za predpisani davek na dodano vrednost. Zaračunani davek je obveznost do države. Na koncu davčnega obdobja (praviloma mesec) davčni zavezanec od svoje davčne obveznosti odšteje terjatev iz naslova vhodnega (vstopnega) davka na dodano vrednost. Razlika med davčno obveznostjo in vhodnim davkom na dodano vrednost se plača oziroma terja od države. Zaračunana osnova za davek na dodano vrednost pa je sestavina prihodkov. Razlika med prihodki in odhodki je poslovni izid. Vidimo, da nanj vplivajo le davki, ki se ne smejo odšteti, davki pri katerih niso izpolnjeni predpisani pogoji za vštevanje med davke, ki se odštejejo od davčne obveznosti (na primer: davek na dodano vrednost na računih za reprezentanco, nakup luksuznega blaga, nakup neposlovnih sredstev in tako dalje). Davek na dodano vrednost načeloma ne vpliva na likvidnosti položaj podjetja. Davek, ki so ga davčnemu zavezancu zaračunali dobavitelji se plača dobavitelju. Davek, ki ga davčni zavezanec zaračuna kupcu, dobi plačan skupaj z vrednostjo prodanih učinkov. Iz povedanega je

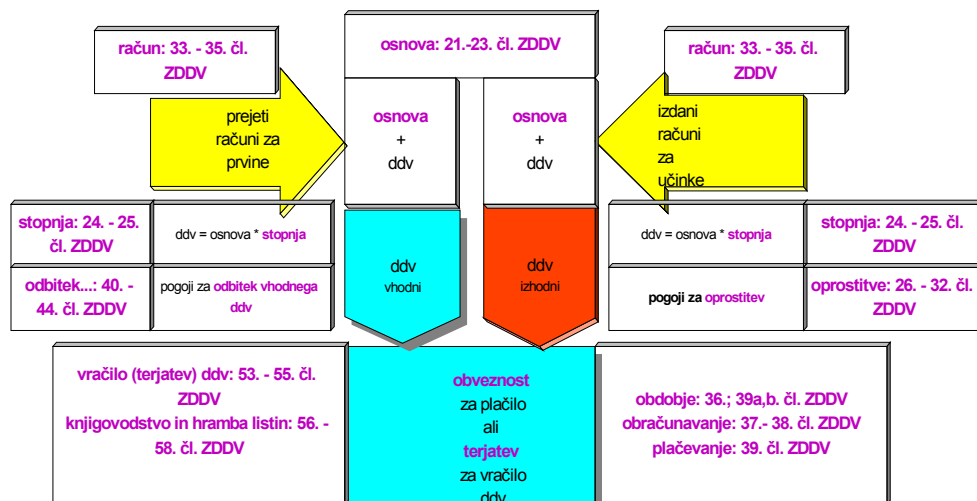
razvidno, da se davek na dodano vrednost plačuje v pogodbeno dogovorjenih rokih z dobavitelji in kupci. Položaj davčnega zavezanca je odvisen od njegovega posredniškega položaja (primerjajo se roki plačila dobaviteljem z roki plačila kupcev). Če so plačilni roki kupcev krajši od plačilnih rokov dobaviteljem, potem bo to ugodno vplivalo na likvidnostni položaj podjetja in obratno.

2 Normativna ureditev davka na dodano vrednost

Poenostavljena shema davka na dodano vrednost (slika 1) prikazuje temelje te obdavčitve. Za izvedbo, konkretno obdavčenje, je potrebno posameznosti podrobneje opredeliti. To se opredeljuje z davčnimi predpisi.

V Evropi je na področju davka na dodano vrednost dosežena visoka stopnja harmonizacije. Ta je dosežena z oblikovanjem enotnih pravil obdavčitve (primerjaj šesto direktivo Sveta 77/388/EGS z dne 17. maja 1977), ki jih članice Evropske skupnosti morajo upoštevati. Z vstopom Slovenije v Evropsko skupnost smo ustrezno dopolnili Zakon o davku na dodano vrednost in podzakonske akte. Podrobnejša obravnava davčnih predpisov o obdavčitvi z davkom na dodano vrednost presega okvir tega sestavka, zato prikazujemo le ključna področja, ki jih ureja zakonodaja. Pomagamo si z opredeljenim v sliki 1, ki jo nadgrajujemo z opredelitvijo področij, ki jih regulira zakonodaja. Shematski prikaz zakonodajne ureditve sistema davka na dodano vrednost prikazujemo v sliki 2.

Slika 2: Normativna ureditev sistema davka na dodano vrednost

Cilj prikaza v sliki 2 je bralcu omogočiti hitro sprehajanje po zakonu o davku na dodano vrednost (ZDDV). Seveda pa to niso vsa določila davčnega predpisa. Tukaj so še določila, ki se ne nanašajo neposredno na davčni sistem, so pa nujna sestavina obdavčevanja. Ta določila opredeljujejo:

- pojme vezane na davek na dodano vrednost (1. čl. ZDDV)
- pripadnost davka na dodano vrednost (2. čl. ZDDV)
- predmet obdavčitve (3. do 11. čl. ZDDV)
- plačnike davka na dodano vrednost (12. čl. ZDDV)
- davčne zavezance (13. čl. ZDDV)
- kraj obdavčitve (14. do 18. čl. ZDDV)
- obdavčljivi dogodek in obveznost obračuna davka na dodano vrednost (19. in 20. čl. ZDDV)
- posebne postopke obdavčevanja (mali davčni zavezanci; potovalne agencije; rabljeno blago, umetniški predmeti, zbirke, starine; investicijsko zlato) (45. do 52. čl. ZDDV)
- identifikacijo za namene davka na dodano vrednost (59. čl. ZDDV)
- nadzor nad obračunavanjem in plačevanjem davka na dodano vrednost (60. čl. ZDDV)
- kazni (61. – 64. čl. ZDDV)
- drugo (pooblastilo vladi o spremembi nekaterih zneskov in spremembi stopenj; opredelitev natančnejših predpisov; prehodna določila) (65. – 74. čl. ZDDV).

Pri postavljenem vprašanju o obdavčitvi pridobimo potrebne informacije iz gornjega prikaza. Tako na primer vidimo, da se davek na dodano vrednost izračuna kot zmnožek davčne osnove z davčno stopnjo. V kolikor ne vemo s kakšno stopnjo se predmet obdavčitve obdavči imamo napotek na 24 do 25. člen zakona o davku na dodano vrednost. Tam najdemo odgovor na svoje vprašanje. Na ta način pa ne moremo najti odgovorov na vsa vprašanja. Pomagamo si še z podzakonskimi predpisi in stališči. Skupaj nam odgovorijo skoraj na vsako davčno vprašanje.

